

Handreiking voor kerkelijk handelen:

Serie:

Structuur en Pastoraat

Gemeenteopbouw

Tabernakelkerk: NGK Apeldoorn

Vastgesteld op KKR van 11 december 2008

606-v2

Samenvatting

Na overleg met de gemeente stelt de kerkenraad een missie, een visie op pastoraat en een structuur van de kerkenraad vast. In de missie is het verspreiden van Gods licht verweven in alle gemeentewerk.

De visie op pastoraat leidt tot minder ambtsdragers en inschakeling van meer gemeenteleden. De nieuwe structuur van de kerkenraad geeft de wijk een belangrijke rol en maakt daarnaast onderscheid tussen ouderlingen met pastorale en bestuurlijke taken.

Inleiding

Ruim een jaar is er in opdracht van de kerkenraad aan dit voorstel gewerkt, vooral door de Commissie Structuur en Pastoraat onder leiding van Jaap Berends. Op een gemeentevergadering van 22 november 2007 presenteerde die commissie haar opdracht en kon ieder over de hoofdlijnen ervan meedenken. Op de gemeentevergadering van 13 maart 2008 werd het al een stuk concreter, met voorstellen voor Missie en visie, en voor Visie op pastoraat. In commissie en kerkenraad is uiteraard veel meer besproken. Een afrondende bespreking vond plaats op 19 en 20 september j.l. Dat resulteerde in een kerkenraadsweekend waaraan én de aftredende én de nieuwe ambtsdragers én de overige commissieleden deelnamen. De kerkenraad kon daar unaniem het voorstel formuleren dat op de gemeentevergadering van 5 november is gepresenteerd. Zonder tegenstemmen en met vier onthoudingen keurde de vergadering het plan goed, zodat de kerkenraad dankbaar en met vrijmoedigheid het voorstel kon aanvaarden. Deze notitie is bedoeld om de hoofdlijn van het rapport en de voorgestelde wijzigingen kort op een rijtje te zetten. Wilt u [het hele rapport lezen](#), dan kan dat op de website van de Tabernakelkerk of u kunt een papieren exemplaar aanvragen bij de scriba.

Aanleiding

De kerkenraad constateerde dat er dingen zijn die beter kunnen als het gaat om pastoraat en kerkenraadstructuur. Eerst het pastoraat. We hebben een grote gemeente waarin onderlinge zorg een belangrijke plaats in neemt. Die onderlinge zorg in de vorm van pastoraat rust nu vaak op te weinig schouders. Met name ouderlingen brengen vele huisbezoeken. Daarmee wordt de omvang van de taak van ouderling soms als een last ervaren, maar worden ook gaven van broeders en zusters op het gebied van pastoraat te weinig opgemerkt en benut. De commissie heeft gezocht naar een vorm van pastoraat waarbij we veel mensen in de gemeente inschakelen en de last over meer schouders verdelen.

Dan de kerkenraadstructuur. De taak van ambtsdrager is op dit moment té omvattend (pastoraat/diaconie, besturen, commissiewerk) om alles goed te doen. Het effect is dat er dingen blijven liggen. Commissiewerk krijgt vaak onvoldoende aandacht van de kerkenraad. Daarbij is in een grote kerkenraadsvergadering (28 leden) een goed gesprek en goede besluitvorming lastig. Voor een aantal onderwerpen is het niet helder bij 'wie van de kerkenraad je moet zijn'. Onderwerpen als bijvoorbeeld de kerkdienst, evangelisatie en jeugd horen bij de herderlijke zorg van de raad. Het zijn onderwerpen die geen bijzaak kunnen zijn maar om leiding vragen.

De commissie doet voorstellen om de kerkenraadstructuur op deze punten te verbeteren.

Basis, missie en visie

De *basis* waarop wij staan is het betrouwbare woord van God, zijn genade in Jezus Christus en de verlossing door het geloof alleen.

Als *missie* staat het beeld van de kandelaar ons voor ogen. Wij willen Gods licht verspreiden door zijn naam te loven, van zijn woord te leren en in zijn liefde te leven. God brengt ons in de gemeente samen en vanuit de gemeente nemen we als leden individueel in allerlei maatschappelijke verbanden deel aan evangelisatie, diaconaal, maatschappelijk en pastoraal werk. Bij wijze van spreken van De Herberg tot politieke partijen.

Wat is de *visie* op wie we als gemeente willen zijn? We willen een open gemeenschap zijn, een herberg waarbinnen mensen, hoe verschillend ook, kunnen bloeien en groeien in het geloof en in hun relatie met God. We houden de bijbelse normen hoog. We zijn een gemeente waarin veel jongeren en veel ouderen een vaste belangrijke plaats hebben. In de kerkdiensten vieren we de ontmoeting van jong en oud in het huis van God, met lijn in de prediking, balans in de liturgie en helderheid in de richting waarin we ons ontwikkelen.

De wijk als dragend niveau

We zijn blij en soms ook wel verwonderd dat we in deze verwarrende tijd een grote en groeiende gemeente mogen zijn. Tegelijk levert dat ook wel problemen op. Je kunt makkelijk tussen de wal en het schip raken, het zijn vaak dezelfde mensen die het werk doen, en de kerkenraad wordt wel erg groot.

We hebben verschillende remedies overwogen. Je kunt de gemeente splitsen, je kunt de gemeente organiseren in gemeentekringen, of je kunt inzetten op de wijken als een soort middenstructuur. Voor elk daarvan valt wel wat te zeggen en wij kiezen in dit voorstel voor de wijk als het niveau dat de verantwoordelijkheid draagt voor onderlinge hulp, pastorale zorg en de opvang van nieuwe leden. Per wijk verschilt de manier waarop gemeentekringen functioneren en dus ook de mate waarin de onderlinge zorg via die kringen kan plaatsvinden. Bijbelkringen en andere kleine groepen zijn wijkoverstijgend maar wel van groot belang voor het doel, dat namelijk ieder lid een kleine en hechte gemeenschap kan ervaren binnen de grote kerk.

De commissie doet een voorstel om de gemeente onder te verdelen in zes wijken van elk 150-200 leden. Elke wijk heeft een wijkouderling, een wijkdiaken, verschillende pastoraal bezoekers en kringcoördinatoren. Als regel zul je kandidaten voor deze ambten en diensten moeten zoeken in je eigen wijk. Dat is belangrijk om daarmee de verantwoordelijkheid van de wijk als dragend niveau te onderstrepen.

Om het wijkniveau een echte gemeenschap te laten zijn, kunnen er verschillende activiteiten worden ontplooid. Denk hierbij aan wijkavonden, informele ontmoetingen (wat leeft er in de wijk, wat is er nodig?), een gezamenlijke maaltijd en vieringen met lezen, zingen, bidden en gesprek. Het wijkteam neemt hierin het voortouw.

- **Het wijkteam**

Het wijkteam bestaat uit één wijkouderling, één wijkdiaken en een aantal pastoraal bezoekers. De **wijkouderling** is voorzitter van het wijkteam en is samen met de wijkdiaken verantwoordelijk voor het werk en de leden in de wijk. Samen met de pastoraal bezoekers zorgt hij voor het trouw bezoeken van de leden. Hij verdeelt in overleg met de pastoraal bezoekers de bezoekadressen.

Hij zal zelf ook een aantal bezoeken afleggen, in ieder geval als het gaat om mensen die lid willen worden, belijdenis en huwelijk. In bijzondere gevallen van pastoraat (zie Visie op pastoraat) schakelt hij de predikant of andere pastorale hulp in. De wijkouderling stimuleert en ondersteunt de pastoraal bezoekers en zorgt voor hun toerusting en faciliteiten die nodig zijn. Bij de werving en verkiezing van de wijkouderling letten we op de gaven die hiervoor nodig zijn. De **wijkdiaken (m/v)** stimuleert de onderlinge hulp in de wijk en organiseert de diaconale hulp. Hij stemt met de zusterkring en de kringcoördinatoren af wie welke bezoeken brengt. De wijkdiaken stimuleert de bestaande zorg en zorgt voor coördinatie. Als er financiële hulp nodig is, treedt hij zelf op.

De **pastoraal bezoekers (m/v)** leggen jaarlijks de pastorale huisbezoeken af. Zij zijn verantwoordelijk voor tien tot vijftien adressen (pastorale eenheden). Naast de huisbezoeken geven zij extra pastorale aandacht aan de leden die dat nodig hebben.

De wijkouderling en de wijkdiaken worden gekozen en benoemd voor een periode van vier jaar, zo mogelijk uit een voordracht van tweetallen. De voordracht bestaat bij voorkeur uit broeders en zusters afkomstig uit de betreffende wijk. De pastoraal bezoeker wordt benoemd voor een periode van drie jaar.

Pastoraat

In de *visie op het pastoraat* is aansluiting gezocht bij twee bijbelse beelden. Het eerste beeld is de kudde en de herder (Johannes 10). Jezus is de goede herder, wij luisteren naar zijn stem. Hij wijst ons de weg. De oudsten in de gemeente zijn ook herders.

Ze hebben de taak de gemeente als kudde leiding te geven en toezicht te houden. Het tweede beeld is het lichaam en het hoofd (Efeziërs 4: 7-16). De gemeente is een lichaam dat toegroeit naar het hoofd Christus. Dit is meer een organisch beeld van een lichaam dat groeit waarin ieder lid actief deelneemt en verbonden is met Christus het hoofd. De ambtdraggers zijn hierbij de pezen of gewrichtsbanden die het lichaam steun en verband geven. In onze visie op het pastoraat leggen we daarom nadruk op herderlijk leiding geven én op de verantwoordelijkheid van alle leden van het lichaam.

- **Basispastoraat door de pastoraal bezoeker**

Het jaarlijkse huisbezoek plus extra aandacht voor wie niet naar de kerk (kunnen) komen vormt het basispastoraat in onze gemeente. Deze bezoeken worden in principe gebracht door de "pastoraal bezoekers" (PB-ers): leden die er gaven voor hebben en toerusting hebben ontvangen. PB-ers brengen deze bezoeken onder verantwoordelijkheid van de wijkouderling en rapporteren aan hem. Daarmee verdelen we de taak van de huisbezoeken over meer schouders.

Het is de bedoeling dat in het basispastoraat beide bijbelse beelden tot hun recht komen: de gemeente als kudde en als lichaam. Enerzijds gaat het om de zorg voor de schapen die je toevertrouwd zijn. Je luistert goed naar wie door het leven gewond zijn en daarbij bid en werk je om die wonden te helen. Je zult mensen aansporen om bij elkaar en bij de herder te blijven. Anderzijds is basispastoraat er op gericht om de leden van het lichaam te stimuleren tot groei naar Christus toe. Je helpt hen om hun gaven te ontdekken en denkt met hen mee hoe ze die kunnen gebruiken tot eer van God in de gemeente en daarbuiten. Ook levensheiliging is een belangrijk deel van de gewenste groei van het lichaam. Je bemoedigt mensen om naar Gods geboden te leven, om ruimte te maken voor bijbellezing en gebed en om getuigen van Christus te zijn in woord en daad. We vinden het belangrijk dat Gods woord in het basispastoraat open gaat en dat zorg, vertroosting en zegen in gebed voor God worden gebracht.

De agenda van het huisbezoek verandert dus niet, met één uitzondering: de PB-er is geen kerkenraadslid. Voor vragen over en het bespreken van het kerkenraadbeleid kan een gemeentelid terecht bij de ouderling die het betreffende onderwerp als zijn aandachtsgebied heeft. Zo kan het huisbezoek weer vooral gelóófsgesprek zijn.

- **Ambtelijk pastoraat door de wijkouderling**

De wijkouderling voert in elk geval gesprekken bij toelating als lid, aanvraag openbare geloofsbelijdenis of kerkelijk huwelijk. Ook behandelt hij zaken van opzicht en tucht. Hij ondersteunt de pastoraal bezoekers en bewaakt de samenhang met het pastorale beleid in onze gemeente.

De rol van de ouderling past het meest bij het beeld van de gemeente als lichaam. Je bent in Paulus' woorden een van de gewrichtsbanden ervan en je taak is het ondersteunen en bijhouden van de overige leden. Je taak is om met name de pastoraal bezoekers maar ook anderen toe te rusten voor het werk in dienst van Christus.

- **Ondersteuning gemeentebreed**

Bij een crisissituatie (ziekenhuisopname, ernstige ziekte of conflicten) is de predikant of de pastoraal werker beschikbaar. Zij stemmen hun taken onderling af. Leden kunnen hen zo nodig rechtstreeks benaderen en ook de wijkouderlingen kunnen een beroep op hen doen. Ambtelijke taken zoals aanvragen voor doop, huwelijk, lidmaatschap of belijdenis vallen onder de predikant. Cursussen voor de vaardigheden van pastoraal bezoekers geeft de pastoraal werker. Ondersteunende vormen van pastoraat zijn voor iedereen beschikbaar. Zo is er een psychopastoraal team en gebedspastoraat, als twee vormen van tijdelijke intensieve pastorale zorg.

Jeugdwerk pm

In deze nota staat weinig over jeugdwerk terwijl we het wel heel belangrijk vinden. We werken aan beleid op dat punt, vooral voor jeugdpastoraat. We moeten nog keuzes maken, onder meer hoe we 'jeugd' afgrenzen en of we jeugdpastoraat per wijk of voor de hele gemeente regelen.

Structuur van de kerkenraad

Dat veel leden spontaan bijdragen aan het werk in de gemeente is een van de sterke kanten van onze gemeente. Dat de kerkenraad er soms pas aan te pas komt als het spaak loopt, kan echter nooit de bedoeling zijn. De herziening van de structuur die we voorstellen is bedoeld om aan beide punten recht te doen. We hebben geen managers nodig die de hele zaak organiseren, maar wel herders die over de verschillende terreinen van het gemeentelijk leven waken. Dat is niet iets wat je er even bij doet en daarom willen we er ambtsdragers voor vrijstellen.

In het voorstel voor de nieuwe structuur kennen we naast wijkouderlingen en wijkdiakenen ook een aantal ambtsdragers met bestuurlijke taken. Ze kennen de volgende vergaderingen.

- **De Kerkenraad (KR)**

De kerkenraad is de vergadering waarvan alle ambtsdragers in de gemeente deel uitmaken. In de nieuwe structuur gaat het om ca. 18 personen. De KR zal leiding geven aan de gemeente door de kaders van het beleid vast te stellen en de uitvoering daarvan op te dragen aan en/of te delegeren aan het hierna te bespreken breed moderamen of andere geledingen binnen de gemeente.

De kerkenraad vergadert twee keer per jaar en verder als het moderamen of een vijfde van de leden van de kerkenraad daarom vraagt. Tot de taken van de KR behoort in ieder geval de vaststelling en aanpassing van het beleidsplan; het toezicht op de prediking, zoals verzorgd door de predikant(en); en zaken van opzicht en tucht, indien ze tot censuur over leden of schorsing van ambtsdragers leiden.

- **Het Breed Moderamen Kerkenraad (BMK)**

Het BMK is belast met het dagelijks bestuur van de gemeente. Het werk van het BMK delen we op in een aantal werkvelden. Elk werkveld heeft een of meer vertegenwoordigers in het BMK. Dat kan een predikant, een vrijgestelde ouderling of diaken zijn. In het BMK hebben de vertegenwoordigers van de werkvelden, de voorzitter en de scriba van de kerkenraad zitting. We vinden het belangrijk dat ook de vrijgestelde ouderlingen en diakenen hecht geworteld zijn in de gemeente. Bij iedere functie overwegen we gezamenlijk, hoe dat te borgen. De werkvelden zijn: *kerkdiensten, jeugdwerk, missionaire zaken, diaconie, pastoraat, gemeentewerk, beheer*.

De werkvelden worden duidelijk afgebakend zodat van zoveel mogelijk onderwerpen helder is wie de verantwoordelijkheid heeft.

- **Andere vormen van overleg**

Naast deze twee belangrijkste vergaderingen is er een smal moderamen kerkenraad (SMK) dat de vergaderingen voorbereidt, een pastoraal overleg (PO) waarin de wijkouderlingen samen met de predikant zaken van pastorale aard bespreken, en een diaconaal overleg (DO). In beide laatste gevallen spreken we van een "overleg" omdat er geen beleid wordt gemaakt maar over de uitvoering ervan overlegd.

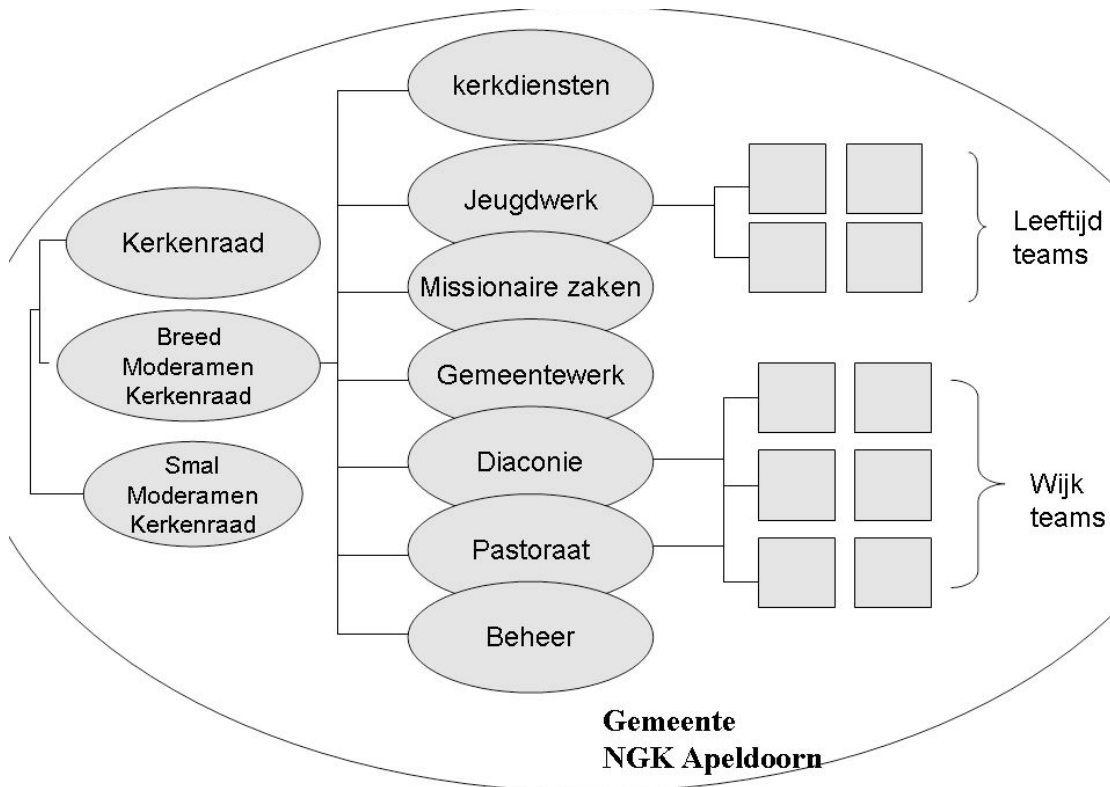
Afsluiting

Als kerkenraad hebben we aan dit plan gewerkt in de overtuiging dat de gemeente daarmee gediend zal zijn. Tegelijk zijn we ons er heel diep van bewust dat beleid en plannen de gemeente niet redden. Principieel niet omdat alleen Christus door zijn woord en Geest ons leiden kan in alle waarheid. Maar ook praktisch niet omdat plannen maar papier zijn en alles staat of valt met de hartelijke en christelijke inzet van alle gemeenteleden (Rom. 12). We hopen dat u die inzet wilt blijven bieden en dat u niet zult nalaten voor de kerkenraad te bidden en ons met uw adviezen te dienen.

Voor de kerkenraad,

Sjaak Bos, *voorzitter*
Charles le Fèvre, *scriba*

Bijlage: schema van structuur NGK Apeldoorn:

Werkvelden

Het is belangrijk om de werkvelden helder af te bakenen, zodat over zoveel mogelijk onderwerpen helder is wie de verantwoordelijkheid heeft. Hieronder wordt daartoe een voorstel gedaan.

Kerkdiensten: KALM, crèche, Kinderverteldienst, organisten, combo's en muziekteams, preekvoorziening, preekrooster

Diaconie: Diaconaal Overleg, steunaanvragen van buiten, collecterooster, Beraad van Kerken, Diakonia, bustocht

Pastoraat: Pastoraal Overleg, pastoraal bezoekers en toerusting daarvan, ministry, gebedspastoraat, PPT-team, Pastoraal werker, functioneren van de wijken

Jeugdwerk: Jeugdwerk, catechese en toerusting voor beiden, Jeugdwerker, eugdpastoraat

Missionaire activiteiten: Evangelisatiecommissie, Zendingscommissie incl. thuisfronten, begeleiding van wie de zending in willen of daar al in werken, Alpha en Bèta, Sportfreaks, Superclub, ICF

Gemeentewerk: Communicatie, Internetcommissie, Dienstbetoon, informatieboekje, maar ook: kringen en cursussen en de informatie daarover

Beheer: Aansturen van de Commissie van Beheer